

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

Arkiv- og Museumsforeningen for Helsingø Kommune

»De syv sogne«

2. 1987

„Kildeblokken” sprængt af kommunalreformen

*Administrationschef K. Lund Aagaard beklager
at Blistrup ikke kom med i Helsingø Storkommune*

Blistrups placeringer i de fremtidige storkommuner ved Nordkysten har givet anledning til megen diskussion, og beslutningen om at tilslutte sig kommunen i øst. (Søborg-Gilleleje, Græsted-Mårum og Esbønderup-Nødebo) er mødt med en del kritik. Også forundring er der blevet givet udtryk for, og i det konservative blad »C 3« beklager administrationschef K. Lund Aagaard i en artikel under overskriften »En Storkommune fødes«, at det traditionelle samarbejde indenfor kildeblokken ikke holdt også i spørgsmålet om kommunesammenlægningerne.

Det hedder i artiklen bl. a.: »Som en frivillig ordning ud fra de ældste demokratiske principper startedes hele sammenlægningsproceduren, og som i de øvrige amter blev der også i Frederiksborg Amt udarbejdet en skitseplan til sammenlægning af 46 by- og landkommuner. Efter denne skulle Blistrup, Vejby-Tibirke og Ramløse-Anniske kommuner danne en særlig fritidskommune — et forslag, man dog hurtigt forlod, idet der kom andre vurderinger ind i billedet, bl. a. hensynet til et naturligt handelscentrum, hvorfor Helsingø-Valby Kommune med sin centrale beliggenhed kom ind som en samlende faktor.

De fire nævnte kommuner har fra Arilds tid haft en både naturlig og historisk samhørighed, idet samtlige kirkesogne modtog midler fra »Kildeblokken« i Tisvilde — i flere årtier en ikke uvæsentlig tilskudsordning til fattigforsørgelsen i kommunerne.

På en uforklarlig måde gled Blistrup Kommune over i et samarbejde med kommunerne østpå. Selv om der var stærke røster fra befolkningen i kommunen om et tilhørsforhold til Helsingø, kunne der ikke i sognerådet blive flertal for bevarelse af det gamle samarbejde, hvilket på flere måder må beklages, idet et stort nordvest-vestvendt fritidsområde med Rågeleje som naturligt midtcenter med de allerbedste muligheder for udvikling med lystbådehavn m. v. og en yderligere udbygning af Helsingø bys naturlige opland, hvortil over 75 pct. af Blistrup Sogn hører, ville give den kommende Helsingø Kommune en i alle henseende rigtig interesseområde, når også Mårum Sogn, der ligger adskilt fra Græsted Sogn, med brydende skovpartier, kunne afrunde billedet.

Tidsskriftet "De syv Sogne -
Lokalhistoriske informationer for Helsingø Kommune"

ISSN 0902-2384

Sats: ALL AE-330

Tryk: H.K.L.A.-tryk

Papir: 80 g offset 101

Omslag: Layout Karen Jeppesen

Illustration: Udklip fra Frederiksborg Amts Avis,
26. april 1969

Tilrettelæggelse, layout: Anders Friedrichsen og
Henrik Zip Sane

Redaktion: Anders Friedrichsen, Henrik Raphael Zip
Sane og Birthe Skovholm

© 1987 Arkiv- og Museumsforeningen for Helsingø Kommune
Helsingø Kommunes Lokalhistoriske Arkiv

FRITIDEN, KULTURARVEN

- OG VI!

af Anders Friedrichsen

Borgerne i 80'ernes kommuner har nu fået en ugentlig arbejdstid på 39 timer, årlig 5 ugers ferie, og i løbet af de næste få år vil den del af det voksne menneskes liv, der er opfyldt af arbejde, blive endnu mindre!

Det vil sige, at antallet af arbejdsfrie timer vokser og dermed det, vi i dag kalder fritiden.

Problemet bliver nu at kunne udnytte fritiden på en sådan måde, at den større frihed giver et mere meningsfyldt liv - et bedre menneskeliv.

Her er det, at vore kulturelle institutioner kan medvirke til at gøre vore borgeres tilværelse mere meningsfyldt ved at give alle lejlighed til at beskæftige sig med deres egen fortid og derigennem få en bedre forståelse af egen identifikation i en særdeles rodløs tid.

Helsing Kommunes Lokalhistoriske Arkiv og Museumsvesen bør være basen og værkstedet, hvorfra mange gode aktiviteter udgår, enten det nu er kulsvierhåndværket eller det lokale miljøes integrering i undervisningen, det drejer sig om.

Her bør være det historiske værksted for alle kommunens borgere, støttepunktet for skolens undervisning i historie og samtidsorientering, basen for aftenskolens historieundervisning, udgangspunktet for selvetablerede studiekredse og liv fra tidlig morgen til sen aften.

Et kulturens midtpunkt og værksted.

UNDERVISNINGSEKSEMPLAR

Ordningssort		Lokalhistorisk arkiv		LHA. nr.	Journal nr.	Billed nr.
Frederiksen, Anders		Helsingø		215-01	11041987	B.1
MOTIV				Andre oplysninger		
Person(er) <u>Frederiksen, Anders</u> <u>Frederiksen, Lone</u> <u>Frederiksen, Ida</u> <u>Olsen, Olivia Andrea</u>				Stående fra venstre: - Lone Frederiksen (1872-1950), hustru til Anders Frederiksen. - Ida Frederiksen (1901-), datter af Anders og Lone Frederiksen. - Anders Frederiksen (-1942), gårdejer på Havgaard, medlem af Brugsforeningen i Helsingøes bestyrelse og formand for Socialdemokratiet i Helsingø. Gift med Lone Frederiksen. - Olivia Andrea Olsen (-1953), husassistent på Havgaard i perioden 1910-1929. I baggrunden ses ejendommen Havgaardshviles østlige gavlparti.		
Sted Havgaard, Møngevej 35 Møngevej 35, Havgaard Havgaardshvile, Møngevej 37 Møngevej 37, Havgaardshvile						
Emne(r) <u>Brugsforeningen i Helsingø, bestyrelsesmedlem</u> <u>Socialdemokratiet i Helsingø, formand</u>						
Datering	Materiale	Format	Neg. nr.			
1926	S/H positiv	13 X 18	II 1188			
Fotograf				Originalbilledet er lettere beskadiget i nederste højre hjørne. (gulning).		
Klasse/copyright						
REGISTRE UDARBEJDET PÅ						
Person	Emne	Fotograf	Tid			
XXXX	XXXX	XX				
Placering						
Reg. den		Af				
31.7.1987		HZS				

SMÅ VINK OM BILLEDREGISTRERING!

af Henrik Raphael Zip Sane

På modstående side ses et noget formindsket eksemplar af arkivets billedregistreringsblanket.

(1) Læg mærke til, at billednummeret er et sammensætning af indkomstjournalnummeret og et billednummer. Hvert billede i en aflevering får sit eget løbenummer, altså B.1, B.2 osv. En affotografering af et indleveret billede får sit eget løbenummer. Affotograferingen af billede 11041987 B.1 får nummeret 11041987 B.2.

HUSK! Før et billede registreres skal I undersøge, om der allerede er registreret billeder fra samme aflevering, så I sikrer jer, at samme billednummer ikke bruges igen.

(2) Negativnummeret refererer altid til arkivets affotografering, mens et evt. negativnummer, som kendes fra fotografens registre, journaler etc., opføres i feltet Fotograf efter fotografens navn.

(3) Feltet Fotograf udfyldes kun, hvis der er tale om et fotografi fra før 1900.

(4) Tid. Der skrives aldrig registre ud på Tid, hvilket ikke betyder, at fastlægning af Datering mister betydning. Hvis I imidlertid ikke er sikre på årstallet, så undlad hellere at skrive noget.

(5) Det er vigtigt, at I sætter teksten i feltet Andre Oplysninger overskueligt op. Her er der i øvrigt også plads til, at I fx kan beskrive billedets fototeknik, henviser til oplysninger som enten er på eller ved indkomstjournalen osv.

(6) Registreringsblanketten kopieres i det antal eksemplarer, der svarer til ordningsordene, de understregede ord under Person, Sted og Emne. Feltet Ordningsordet udfyldes til sidst.

(7) Husk at påføre alle ordningsord på originalbilledets kuvert.

Og endelig ... god fornøjelse!

OMKRING KOMMUNESAMMENLÆGNINGERNE - VISIONER OG RYGTER!

af Henrik Raphael Zip Sane

Som så mange andre lokalhistoriske arkiver landet over er det lokalhistoriske arkiv i Helsingørse resultatet af den folkelige bevægelse, som kommunalreformen i 1970 gav anledning til.

Lokalpatriotismen fik for alvor et vitamintilskud, da befolkningen pludselig opdagede, at kommunkontorerne var afløst af rådhusene, som ofte befandt sig "langt væk" i nabosognet.

Nu har jeg haft lejlighed til at se aktstykkerne i de sognekommunale arkiver fra det område, som engang samlet hed Kronborg Vestre Birk, og som i dag kommunalt udgøres af Helsingørse og Græsted-Gilleleje kommuner. I de par år, som mit arbejde med disse sognekommunale arkiver efterhånden har været, er jeg ofte stødt på interessante legender, rygter og rene sagn omkring kommunesammenlægningerne her i området. Jeg har fået dem fra de mennesker, som dengang i årene op til 1970 iagttog kommunalreformens tilblivelse lokalt med den almindelige borgers øjne.

Det har været spændende for mig at se disse fortællinger afprøvet i kildematerialet. Når jeg i det følgende fortæller løst og fast om denne udvikling, er der taget behørigt hensyn til kildematerialets officielle karakter og den almindelige utilgængelighed.

Frem til ca. 1930 var udviklingen domineret af kommuneadskillelser over hele landet. Herefter vendte udviklingen om. Man søgte mod større administrative enheder. Her i vores område ser vi også spor af den ældre udvikling. Således søgte man fra borgernes side om i 1922 at få adskilt Søborg-Gilleleje sognekommune i to kommuner, men fik afslag på ansøgningen fra sognerådets flertal. Året efter blev Gilleleje dog udskilt af Søborg sogn i kirkelig henseende.

Efter 1960 tog udviklingen med kommunesammenlægninger rigtig fart. I 1964-65 forhandlede Ramløse-Annisse, Vejby-Tibirke og Blistrup sognekommuner om en sammenlægning til det, de betegnede som en "landliggerkommune", men disse forhandlinger ebbede ud. I 1965-66 begyndte Ramløse-Annisse og Helsing-Valby sognekommuner så på sammenlægningsforhandlinger, som faktisk var langt fremskredne, da de på amtets foranledning indstilledes, fordi man herfra afventede den forestående store kommunalreform, som folketing og indenrigsministerium var begyndt at arbejde med.

I samme periode var der blevet lavet en såkaldt "Frederiksborgundersøgelse", som arbejdede med det ideal at kanalisere eventuelle kommunesammenlægninger hen imod dannelsen af tre til fire store bykommuner i amtet. Her tænkte man sig også, at området ved Hillerød skulle være en sådan bymæssig gigant. Allerede i 1966 sammenlagdes Hillerød købstads-kommune med Frederiksborg slotssogn og Nr. Herlev sognekommune. Denne sammenlægning var kun tænkt som etape 1 af Hillerøds udvikling. Allerede samme år indbød man til forhandlinger om yderligere sammenlægning med Harløse, Alsønderup og Esbønderup-Nødebo. Men det var Esbønderup-Nødebo sogneråd i alle tilfælde ikke interesseret i.

Samtidig var man igen i gang med forhandlinger og sonderinger længere nord på. Vejby-Tibirke sogneråd forsøgte inden de egentlige kommunesammenlægningsudvalg var en realitet at få sammenlægningsforhandlinger med Blistrup, Ramløse-Annisse, Helsing-Valby og Kregme-Vinderød, og da det ikke bar frugt, så med Ramløse-Annisse, Helsing-Valby og Alsønderup sognekommuner samt Mårum sogn.

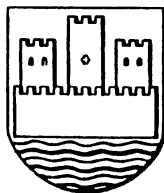
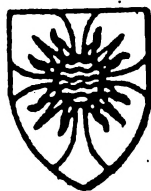
Samtidig søgte imidlertid Esbønderup-Nødebo at samarbejde med Græsted-Mårum, mens Alsønderup var dybt inde i forhandlinger med Hillerød kommune.

Efterhånden kom de egentlige sammenlægningsudvalg i stand, og de springende punkter var Mårum sogn og Nødebo sogn.

To spændende begivenheder hændte i slutningen af 1969, altså et halvt år før kommunalreformens ikrafttræden.

Til sammenlægningsudvalget for forhandlinger mellem Helsinge-Valby, Vejby-Tibirke og Ramløse-Annisse kom der en henvendelse fra en kreds af borgere i Mårum sogn, som ønskede at slutte sig til forhandlingerne her. Og omtrent samtidig afholdtes vejledende afstemning i Nødebo sogn om fremtidigt tilhørsforhold til enten Hillerød kommune eller sammenlægning med en eller flere sognekommuner nordpå, først og fremmest Græsted-Mårum.

Egentlig var toget imidlertid kørt, for Mårum sogn var jo gået sine egne veje i forhandlingerne i sammenlægningsudvalget for sammenlægning af Blistrup og Søborg-Gilleleje sognekommuner samt Græsted og Esbønderup sogne. Hillerød kommune havde allerede fra 1967 lagt interesse for dagen vedrørende Gadevang-kvarteret, mens Nødebo Overdrev var forhånds- afgivet til Asminderød-Grønholt sognekommune. Det blev derfor en postgang for sent, da omkring 70% i Nødebo sogn i september 1969 stemte for fremtidigt tilhørsforhold nordpå.

HØSTÆRMERS ANVENDELSE - OG LIDT OM LANGHALM

af Birthe Skovholm

I mit arbejde med at registrere arkivets museumsgenstande stødte jeg en dag på betegnelsen "høstærmer". Jeg så for mit indre øje et par gulnede, slidte sækkelærredsærmer, forsynet med en stump selvbinder-garn til at binde dem fast med. Stor var min forbavselse, da jeg et par dage senere stod i magasinet i Vejby sammen med Jens Aage Nielsen og så ned i en kasse mærket "Høstærmer". Bag silkepapiret gemte der sig et par hvide lærredsærmer med påsyet blondebort. Et par flænger var sirligt repareret med hvid sytråd.

Sådanne høstærmer blev benyttet helt op i 1920'erne på de små landbrug, hvor man endnu ikke brugte selvbinder. Ærmerne beskyttede tøj og arme mod de stive strå, når negene blev samlet og bundet. Dette arbejde blev oftest udført af kvinder og børn, der gik bag efter mejeren og i første omgang lagde stråene i neg. Derefter tog de fat på at binde negene sammen med snoede eller flettede halmbånd, slæbe sammen og stille negene i hov.

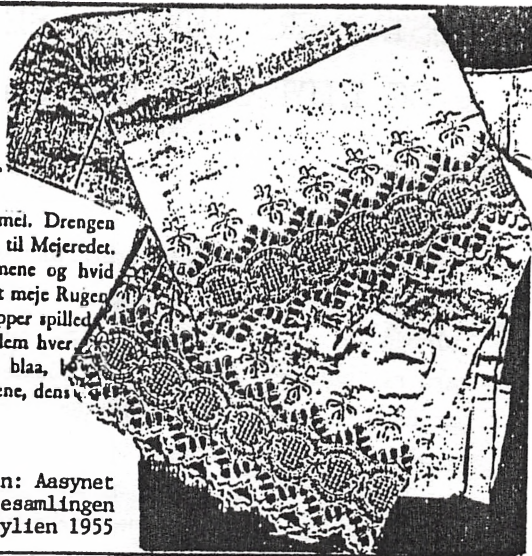
Selv om arbejdet var hårdt og arbejdstiden lang, blev høsten først og fremmest opfattet som en festlig begivenhed. Alle hjalp til, og høstarbejderne blev godt beværtet med både formiddagskaffe og ekstra aftensmad - og selvfølgelig med øl og snaps. Jens Aage Nielsen fortæller, at hans bedstefar havde en snapseflaske liggende i den ene ende af marken, og for hver to skår, han havde mejet (det vil sige frem og tilbage), tog han en snaps. Det kunne blive til nogle stykker i dagens løb, men arbejdet var hårdt og varmt og forbrændingen høj.

Man tog pænt og rent tøj på, når der skulle høstes, både fordi det var fest, men også for at vise respekt for brødet. Det var jo så vigtigt, at høsten kom godt i hus, så både mennesker og dyr var sikret føden resten af året.

HØSTLÆRMER. Gave fra
Kirstine M. Antonsen, Ramløse
(1883-1978)

Høsten kom. Rugen blev lys og gammel. Drengen trak Slibestenen da Faderen hvæssede Leen til Mejeredet. Moderen tog hvide Bindeærmer paa Armene og hvid Kyse paa Hovedet. Saa gik de alle ud for at meje Rugen. Folk var i Markerne fjern og nær. Græshopper spilledes. Grøften, hver paa sit Sted, fem Skridt mellem hver blomstrede Røllike og Regnfang og den blaa, klokkeblomst. Viben spankede om i Stubbene, dens knejste, men den var saa tavs nu.

Martin A. Hansen: Aasynet
Fra novellesamlingen
Konkylilien 1955

Før i tiden var kornet betydeligt højere, end vi ser det i dag. Rugen kunne godt være næsten mandshøj, og strået brugte man bl.a. til langhalm, der var det foretrukne tækkemateriale. For ikke at ødelægge strået tærskede man kun langhalmen i toppen, og da man ikke kunne få den helt ren ved kun at topslå den, blev halmen bagefter "trukket af" gennem en lorive. Man havde et rivehoved med ca. 30 cm lange trætænder siddende på lovæggen, så tænderne vendte skråt opad. Herigennem trak man langhalmen, skiftevis med top- og rodende først, hvorved alle løse dele blev fjernet. Endelig pillede man med hånden de vipper af, der måtte være tilbage.

Den bøjelige langhalm egnede sig særligt godt til tækkemateriale. Den kunne svøbes op over tagryggen og ned på den anden side af taget, hvor den blev syet fast. Herved fik man en helt tæt rygning, der kunne modstå vind og vejr.

Det var vigtigt, at langhalmen var tærsket helt fri for kerner, da fuglene ellers hurtigt ville pille taget i stykker. Derfor var det et sent og møjsommeligt arbejde at tærske langhalm, og vi har da også stadig bevaret udtrykket for noget, der bliver trukket ud i det ulidelige.

SOGNEREPRÆSENTANTER

RAMLØSE:	Fru Bertha Nielsen	02 11 20 63
	Skorstensfejermester Jørgen Bredgaard	02 11 23 86
LAUGØ:	Skoleklubleder Arne Sørensen	02 29 66 18
VEJBY:	Lærer Kirsten Jørgensen	02 30 64 93
ANNISSE:	Fhv. vejmand Knud Hald Petersen	02 28 63 59
	Sparekasseass. Inger Larsen	02 29 57 44
HUSEBY:	Fru Sigrid Nielsen	02 11 22 05
TISVILDE:	Tømrer Børge Jensen	02 30 73 16
	Smed Verner Christiansen	02 30 81 82
MÅRUM:	Gårdejer Svend A. Svendsen	02 29 63 97
EJLSTRUP:	Fru Inger Larsen	02 29 44 46
KAGERUP:	Fru Henny Christensen	02 29 56 67
	Fru Erna Holm-Larsen	02 29 46 10
HELSINGE:	Fhv. depotejer Hans Mortensen	02 29 42 65
	Ungdomsskoleinspektør Verner Bak Madsen	02 29 46 53
	Installatør Bent Storgaard	02 29 46 83
	Fru Inger Troelsen	02 29 62 80
	Landpostbud Jens Aage Nielsen	02 29 46 32
	Fru Bente Jacobsen	02 29 41 10
	Kontorass. Bente Friedrichsen	02 29 47 29
HØBJERG:	Overlærer Gunnar Petersen	02 29 41 88
SLETTELTE:	Gårdejer Villy Larsen	02 29 46 54
VALBY:	Gårdejer Lise Nielsen	02 29 60 09
	Fru Elna J. Strandsbjerg	02 29 60 61
TISVILDELEJE:	Fru Gurli Spiegelhauer	02 30 82 34
HESSEMOSE:	Malerformand Holger B. Moberg	02 29 67 46

LOKALHISTORISKE AKTIVITETER

Lørdag 3. oktober
kl. 18.30
Ramløse Forsamlingshus

Ramløseaften
I samarbejde med Ramløse Mølleforening,
Ramløse Borgerforening, Ramløse Idræts-
forening, Sejlklubben Arresø og Ramløse
Forsamlingshus

Onsdag 7. oktober
SDS - Helsingø

Arkiv- og Museumsforeningen
Sognerepræsentantskabsmøde

Søndag 18. oktober
kl. 13.00-16.00
Ramløse Mølle

Efterårsmølle

Tirsdag 20. oktober
Laugø Smedie

Smedene arbejder

Onsdag 21. oktober
Laugø Smedie

Smedene arbejder

Onsdag 28. oktober
kl. 19.30
Mårum skole

Maarum Foredragskreds

Onsdag 11. november
kl. 19.30
Havehuset

Arkiv- og Museumsforeningen
"Gamle kort, stik, litografier og bøger".
Antikvar Jan Poulsen, Rosenkilde & Bagger.
I samarbejde med Helsingø Bibliotek.